

Մանգրումի Էֆեաք

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԵ ՎԵ ՄԵՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԵ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԵՆԵ

1866 ՄԱՐՏ 22 ՍԱԼԸ

ՆԻՄԵՐՈ 18

Մանգրումի Էֆեաքը հաճախում է ներկայացնել 260 նիւսիւ վերինիւ, սենեկի գլխիւ, բոսթա փարաք տախի իշխնութեան օլարագ, 200 ղէ՛ օլուպ, ալթը ալթը 100 ղէ՛ օլա- ճագ, վե նիւսիւսի տախի 50 ար փարայա սաթըլաճագ տըր :

Իւնաթըն պէհէր սաթըլը իշին, պի- ռինճի տէֆատա 3, իրինճի տէֆատա 2, վե իւննճիւ վե սայիր տէֆալարտա 1 էր ղուրուշ ալթնաճագ տըր :

Մէթուպ վե սայիրէ, իսթանպուլա Պաղէ Գարուսա- խարիճինտէ, գարաղօլխանէ իւն ճամիի շէրիֆ արա եւ- ռինտէ քեպլին Շապըր խանընտա, Կարապետ Յ. Փանոս- եանըն 18 նիւսիւսիւ օտասընա կէօնտէրիւնէք տիր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԽԱՐԻՃԻՅԵ

Մարտ 1 թարիխէ բաթրիքխանէյէ պիր թէգքէրէյի սամի կէլիշ օլուպ, օլ վագըլթարտա զեքրինի կէլիշ, վե պիր գաշ կիւն սիւքիւթի իթթիխագ իտէ- ճէկիմիզի պէյան իլէմիշ իտիք :

Պու սիւքիւթտէն միւրաւորմը, բաթրիքխանէ մէսէլէսին թէսվիյէ օլ- մասընա, վե լէսմէն վերիլէճէք ճէվա- պա, վե եախօտ օլունաճագ սիւալա պէքլէտիքտէն սօնրա (չիւնքի, եինէ օլ կիւնլէրտէ, բաթրիք իսթիֆա իթմիշ, վե հէր շէյ լէսիմանտէ պիր հալտէ գալմը իսի), քէնտի միւթալարմը պէյան իլէմէք իտի. հալպու քի, բաթ- լիքխանէ մէսէլէսի շիմտիյէ գատար տիւգէլէմէտիքտէն պաշգա, շիմտի տա- իի պիւթիւն պիւթիւն պաշգա պիր հէյեթ քէսպ իթմիշ օլունաճագտէն, թէքրարէն պէքլէմէմիզ իճապ իթմիշ տիր. Ֆաղաթ, չօղլար մէգքիւր թէգ- քէլէյի ալինին սուրէթինի կէօրմէք ար- ղու վե մէրագընտա պուլունտուղուն- տան, հազգընտա հիշ պիր շէյ սէօլէ- մէքսիզին, այնէն պէյան իտէրիզ :

Տէրլէր քի, Բոււ միլլէթի թարա- Ֆընտան, մէգքիւր թէգքէրէյի ալինին Ֆիքրինի բէք րանա սնլայամատըլարը, Պապը ալիտէն լէսմէն սիւալ օլունտուգ- տա, մէմնուն օլունաճագ սուրէթտէ ճէվապ ալթնմըշ տըր :

Սոքիլէ լէգէլէյի ալէ,

«Բիւթպէթլու քիյասէթմէնտիւմ ճէնապլէրի.

«Ումուրու մէգհէպլիտէտէն օլմայըպ սայիր մէսալիի ճարիյէ վե հուգուգը տտիյէ գապի- լինաէն օլուն իշլէր իշին, բաթրիքխանէլէր ճանիպլինտէն, պաղէն թագրիւրէր ալթնաճա- տա օլուպ, հալ պու քի, պու միսիլլու մէ- վատտ իշին պուրատա, վե կէրէք թաշրա- լարտա օլուն, տօղրուտան տօղրույա ճանի- պի հիւքիւմէթէ միւրաճաթ օլունմասը թա-

պիր, վե պու հալտէ քիմէնին հուգուգը միւսպիթէսի ղայիլ իտիլմէյէճէկի պէտիի օ- լուպ, պինապլէրին, պու պապտէ պիր կիւնա թէվաստութ վե թալսիյէյէ ալա լիւգոււմ վե հաճէթ օլմատըլընա, վե պունտան իշին թէլէվիլիշինտէն պաշգա պիր շէյ հասըլ օլա- մայաճագը մէյտանտէ պուլունտուղունա պի- նաէն, պատէմա եալընը բաթրիքխանէ վե քիլիսա վե մանասթըրլարա, սընըֆըր լէհա- պլին խուսուսաթընտան, վե սայիր ումուրը մէգհէպլիտէյէ միւթէպլիլ իշլէրտէն մատա մէսալիի իշին, թագրիւր եաղըմագ վե կէօն- տէրիլմէք իճապ իթմէյէճէկի պէյանիլլէ, թէգքէրէյի մուհիպլի թէքըլիւմ գըլընտը. 282 չէվալ 26. 282 մարտ 4.

— Հէմէն չիմիլտէն խայրիսա՛ պիր ղաթ, սայիր տէֆալար միսիլլու, պու սէնէ տախի, Զատիկ միւնասէպլէթիլլէ, Փրկիլէ 560 ղուրուշ իհտա իթմիշ, վե հոգաբարձու-թիւնու թարաֆընտան, վա- ճիպէտէն պուլունան թէլէքքիւրիւն ի- լան իտիլմէսի նիյէթիլլէ թարաֆըմըգա պիլտիլիլիլիլ իտէտէ, միւմայիլլէյ ղաթըն ալիլագընը պիլտիլիլիլիլտէն, իսմ ու լա- գապլարընը պիլտիլիլիլտէն սարֆը նա- գար իթմիլիլիլիլ :

— Մկրտիչ պէյ Բէյիսեան, Սամաթեա եանկընընը պիր եա իքինճի կիւնիւ, պիլ- ղաթ օրայա կիտէրէք, եանըպ քիւլ օլան եէրլէրի կէօղտէն կէլիւրիլտէն սօնրա, հարիգգէտէկեանըն պարի էվատալար օլ- սուն, էօյլէ սէֆիլ ու բէրիշան գալմա- սընլար նիյէթիլլէ, թաղահան խորհուրդ- ազալարընտան պաղըլարըլա կէօրիւշտիւ- կիւ, վե մէքթէպլէրի ինչա իթմիլիլիլիլ թագտիրտէ, օն պէշ պին ղուրուշ իհտա իթմէքլիլի վատ իլլէտիկի, մա թէլէքքիւր մէսմու իմիզ օլունշտուր :

Տօղրուսու միլի միւմայիլլէյին շու նիյէթի խայրիլլէլէրի, մէտհ ու սէնայա շայանտըր :

— Միլլէթճէ հալէրիմիլին աճընաճագ պիր հալտէ պուլունտուղուն, բէք չօգ տէֆա պաղըրըպ չաղըրարագ, վե թու- թուլան եօլարըն հիշ պիրիսինին չըգ- մագ օլունաճագ խապէր վիլէրէք, քէնտի վաճիպէյի զիմէթիմիզի էտա իթտիք- տէն սօնրա, հիշ պիր վարչուլիւն իւ- գէրինտէ, տար Վարչուլիւն տէնիլլէն շէյին էսալարընը կէօրէմէյիպ, անձագ պիր ազընթըյա քիւրէք չէքլիտիլին կէօրիւկիւմիւգտէն, քէմալը թէէսսիւֆ իլէ, պայաղընա իւմիտ քիսիլլէյին տիւշէրէք, սիւքիւթի իթթիխագ իթմիշ իտիք. հաթթա, սօնրաքի վարչուլիւն նուն տախի, գատիւմ գալապլիլմէսինէ իւ- միա կէօթէրէմէմիշ իտիք :

Իլթէ շիմտի, աշվալը միլլէթ պիւ- թիւն պիւթիւն պաշգա պիր հէյեթթ քէսպ իթմիշ տիր. իմաի, օնու տախի պիլտիլիլիլիլ գատար պէյան իլլէտիքտէն սօնրա, թէքրարէն քէնտի ղըյասըմըգը տախի պիլտիլիլիլիլ :

Տիւնքի Մանգուլմէտէ, պիր թագըմ- վէվաթըն Պապը ալիյէ չաղըրըլըն պէ- յան իթտիկիմիզ սըրատա, Ս. Պատրիարք հայր իլէ, Կարապետ ամիրայ Պալեան իշին տախի պիրլէքտէ պուլունմու շար տըր տէմիշ իտիք, հալպու քի, սօնրատան թաստիգ իթտիկիմիզ կէօրէ, միւշարի- լէյհիւմ հազարաթը պիլլիլլէտէ տէյիլ ի- միշ. չիւնքի, Սրբազան հայր չաղըրմա- տըլընտան կիթմէյիպ, վե Պալեան ամի- րայ տախի, չաղըրմըշ իտէտէ, եա պու- լունմագ իսթէմէմիշ, վե եախօտ կիտէ- մէմիշ տիր :

Պապը-ալիյէ կիտէն պաթլար, տէվ- լէթլու Ալի բաշա հազըթլէրի հուգու- րունա չըգտըլարընտա, մէսմու իմիզ կէօրէ, միլլէթիմիլլին, Սահմանադրու- թիւնու իճրա իտէմէտիկի ղըմընտա պա-

զը մեզալաթ կեչտիքաէն սօնրա, շիմոն-
քի Գաղաքական վէ կրօնական ժողով-
լարն լաղվելէ, եւերէրինէ պիր մու-
վագգաթ Խառն ժողովուն թայեինի
միւնասիպ կեօրիւմիւշ օլուպ, վէ Սահ-
մանադրութիւնուն վերաքննութիւնու
տախի միւրատ օլունտուղունտան, օ-
նուն տախի լաղվ օլմուշ մագամընտա
Թուրքումաթ թէնսիպ իտիւմիշ, վէ
պիթթալի Ընդհանուր ժողովուն տախի
լաղվ լաղմ կէլիւ իքէն, կաթուղիկոս
մէսէլէսինի օրթայա սիւրէրէք, պազըլար
անըն շիմոնքի հալ գալմասընր էհէմմիշ,
կէթտէն ատտ իթտիքլէրինտէն, էօյլէճէ
գարար վէրիւմիշ, վէ 10 ազատան միւ-
րէթթէպ պիր Խառն ժողով, վէ 11 ա-
զատան միւրէթթէպ տախի, Սահմանադ-
րութիւնուն վերաքննութիւնու իշին
պիր Գալմիսիօն թախսիս օլունմուշտուր:

Անդրէաս Եպիսկոպոս,	
Արզուման Էֆէնտի,	
Ալիքսան	Սագանան,
Գրիգոր	Մարկոսեան,
Խորէն վարդապետ,	
Մանուկ Էֆէնտի	Մանուկեան,
Յակոբ	Յրէնքեան,
Ներսէս	Տառեան,
Սիմոն	Մագաուտեան,
Տէր Սահակ.	

Արիստակէս Եպիսկոպոս,	
Բարունակ պէյ Ֆերուզ,	
Գրիգոր Էֆէնտի Աղաթօն,	
Դեդրգ պէյ Երամեան,	
Յովհաննէս Եպիսկոպոս Կապուտիկեան,	
Յակոբ Էֆէնտի Միւսայաճեան,	
Յովհաննէս Էֆէնտի Սիւրէնեան,	
Յովհաննէս պէյ Տառեան,	
Ներսէս Եպիսկոպոս,	
Սէրվիշէն Էֆէնտի,	
Ստեփան պէյ,	

Խառն ժողով ազալարընըն, քէնտի հազ-
զը զաթլարընտա միւթէպէր, վէ քէնտի
իշէրինտէ ազըրի ու տանա օլտուգլարընա
պիր շէյ տէյմէյիզ Ֆագաթ, միլէ-
թին հալինէ վագըթ օլուպ, միլէթ ի-
տարէսինէ, արզու օլունտուղու մէրթէ-
պէտէ միւրէթթէտիր օլմատըլարը, պաշգա
տէֆալար պիթթէճրիւպէ կեօրիւմիւշ
կիւ, վէ պիղզաթ քէնտիլէրինտէ իգըար
իթտիքլէրի շէյլէ տուրսուն, էվվէլքիւր
կիպի, պունլար տախի պատիհէվա օլա-
րազ փարաթըզ պիր միլէթի, էն նագիք
պիր վագըթտա, վէ քէնտիլէրինտէ իշ կիւճ
սահպալէրի օլտուգլարը հալտէ, իտարէ
իթմէյէ մէճպուր օլաճագլարընտան, մա
թէէսսիւֆ, շիմոնքի գատար կեօրտիւք-
լէրիմիլտէն զեյատտէ պիր սէմէրէ կէօս-
թէրէպիլէճէքլէրինի մէմուլ իտէմէյիզ:

էմմա, պու ալէմտէ հիքմէթ նէվին-
տէն պազը շէյլէր տախի կեօրիւմէքտէ
օլտուղունտան, պէլքի պունլար, եէնի
պիր թարիգ թուրաթ, պիղիմ շիւք-
հէմիգին վահի օլտուղունու իսպաթ ի-
տէրէր իմիշ, օլ վագըթ պիղտէ իզհարը
թէշէքքիւր իտէրիզ:

Վերաքննութիւն Գալմիսիօնու ազալա-
րը իշինտէ, օլ պապտէ մալիւմաթ վէ
էհէլէթի մաթլուպէլէրի տէրքէար օլան
զաթլար պուլունտուղուն ինքեար իտէ-
մէյիզ: Ֆագաթ, միլէթին հալալը հա-
զըրէսիլէ, տիւնեանըն կիտիշինի լայլ-
զըլա թարթարազ, մէյտանէ միւմքին
մէրթէպէ միւքէմմէլ վէ իսթիմալի սէ-
հիլ պիր: Սահմանադրութիւն կէթիւրէ-
պիլէճէքլէր մի տիր, պունու պիլէմէտի-
կիմիլտէն, նէթիճէսինէ միւնթագըր օ-
լուրուզ:

Միլէթիմիզ իտարէսինին պէյլէ պիր
հէյնէթ քէսպ իտէճէյի, իքի պյոտան
պէրու մէմուլտէն պուլունմագտա իտի-
շիւնքի, էօթէտէ պէրուտէ մէճիլէր
թէշէքլիլէ, պիր գաշէզաթլարըն, պազը
միւզաքէրաթ թուրչուլարը գուրտուգ-
լարը իշտիլմէքտէ իտի. պիրաւէ պու ա-
րատա բաթրիք իսթիֆասը իսթէ կէ-
լիպ, վէ քէթիլէթ Պազը ալիյէ գատար
տայանտըղընտան, հալիլէ պու հէյնէ-
թի քէսպ իթմիշ տիր:

Ս. Պատրիարք հայր, Սահմանադրու-
թիւնա ուլտա իյլէմիշ իքէն, Սահմա-
նադրութիւնուն մուղայիլիլտէ հալիւ-
քէթլէրաւէ պուլունմասըլա, ամբաս-
տանութիւն թահթընա տիւշմիւշ, վէ
մուհաքէմէյէ չըգտըգտա իսթիֆասընր
վէրմէսի լաղմ կէլէճէկինի Ֆէհմ իթ-
միշ, վէ ուլթալըզ իտէրէք, քէնտիլի-
յինտէն իսթիֆասընր վէրմիշ իտի. լա-
քին, իսթիֆասընր եալընըզ Ընդհանուր
ժողովա վիւմէյիպ, Պազը ալիյէ տախի
վէրմիշ իտի, տիմէք տիր քի, միւրատը
մուլթազ սուրէթտէ իսթիֆա իթմէք
օլմայրպ, իլլա, պիր թագըրիպ Պազը ա-
լիլին թէվասսութունու տալէթ իլէ,
եհին քիւրսիսինտէ պազը գալմայա պիր
գուվլէթ պուլմագտան իպարէթ իտի.
նասըլքի, էօյլէ օլմուշ տուր. վէ հաթ-
թա, սէյլէնտիլինէ կեօրէ, իսթիֆա-
սընըն գապուլ օլունմատըլը զըմընտա,
տիւնքի կիւն Պազը ալիյէ իպրազը թէ-
շէքքիւրէ կիթմիշ տիր: Ֆագաթ, պու
ճիւմէլ իլէ տախի, էկէր սահիհ իտէ,
չու մէմուրիլէթլէրի անճագ իւշ պյ
տահա տէվամ իտէպիլէճէք տիր: Զիւնքի
Սահմանադրութիւնուն վերաքննութիւ-
նու, իւշ պյա գատար պիթէճէք, վէ օլ
վագըթ եէնիտէն բաթրիք ինթիխապը
լաղմ կէլէճէք իմիշ:

Պունլարըն քեաֆթէսի պիրէր թէճ-
րիւպէտիր, էվվէլքի հալլէրիմիզ զաթէն
Ֆէհմ իտի, պունտան սօնրա բէք խի օ-

լաճագ մը տըր. գալի իւմիտ իտէմէյիզ.
լաքին, «պէլքի ալթը իւսթիւնտէն խի
չըգար» տարալը մէսէլինի տէր խաթըր
իթտիկիմիզ իլէ պէրապէր, իշէրին նէ-
թիճէսինէ պէքլէմէյէ մէճպուր օլտու-
ղունմուգու տախի տէր խաթըր իտէրիզ:

Ֆագաթ, վէրիլէն գարարլարտա, տիգ-
գաթա շայան իւշ մատտէ վարտըր. պիրին-
ճի Սահմանադրութիւնուն վերաքննու-
թիւնու պիթմէգտէն էվվէլ, լաղվ օլմուշ
սայըլմասը, իքինճի Սահմանադրութիւն
լաղվ օլմուշ սայըլմագտա իքէն, կիւյա
օլապիլէր պիր շէյտիր կիպի, Ընդհանուր
ժողովուն, կաթուղիկոս մէսէլէսի վէսի-
լէսի իլէ, պուլունմայրպ պազը գալմասը,
վէ իւշիւնճիւսիւ, Ս. Պատրիարք հայր,
«բուհապանլարըն մուհաքէմէ վէ սիճիւ-
լէրինէ, աշխարհականլար գարըչտըգճա,
պէնիմ պուրատա իշիմ եօգտուր, զերա,
զամիրիմէ գարչտըր» տէմիշ իքէն, բու-
հանի վէ ճիւմանի հէր նէվի մէսալիհի
պագաճագ օլան, վէ 7 ազատը ճիւմանի,
վէ եալընըզ 3 ազատը բուհանիտէն պու-
լունան Խառն ժողովտա, զամիրիլի բա-
հաթ իթտիլէրէք, պունտան սօնրա տա-
խի նախագահըզ իթմէսի:

Պունլարըն իւզէրինէ ուզուն պահա
կիլիլմէք հիւ պիր Ֆայիտէյի մուճիպ օ-
լամայաճաղընտան, պու կիւնլիւք պու
գատար իլէ իգթիֆա իտէրիզ:

—Իշիթտիկիմիզէ նագալէն, Ստուն
Գաբուսունտա պուլունան քէրէսթէճի
տիւքքեանլարընըն, քեամիլէն օրատան
պաշգա պիր ուզագ, վէ մահալաթա
մահալուրու շիւքէ օլունմայան մահէլ-
լէ նագլ իտիլմէսի զըմընտա, իրատէյի
սէնիյէ թաալիլ իթմիշ օլտուղունտան,
մուճիպինճէ իճրա օլունմասը, ճիւմա իր-
թէսի կիւնիւ, մէզքիւր տիւքքեանլա-
րըն սահպալէրինտէն պազըլարը թիճա-
րէթիտանէյէ ճէլպ իլէ, էպնիյէ նէզարէ-
թի թարաֆընտան էմր ու թէնպիհ օ-
լունմուշտուր:

Շու թէպտիլի մէքեանէ, մագալահ
պիր եանկըն զուհուրինտէ, էթրաֆընա
պիւլիւք զարարը թօգունաճաղը սէպէ-
պի իպրազ օլունմուշտուր:

Հէր նէ գատար, էվվէլ էմիրտէ, իս-
թիլնեայա նագլ իթմէլէրի թէքլիթ օլուն-
մուշ իտէտէ, բէք ուզագ օլմասը մահ-
զուրու զուհուրա կէլտիլինտէն, Գանլը
ճայա նագլ իթմէլէրի թէնսիպ իտիլիշ-
տիր:

Պու թէնպիհ, շիմոնքի հալ, եալը-
նըզ օրատա պուլունան տիւքքեանլար
հազգընտա օլտուղունտան, էօթէտէ պէ-
րուտէ պուլունան քէրէսթէճի տիւք-
քեանլարընըն նէ օլաճագլարը հէնուզ ան-
լաշլամամըլտուր: Պուլունտուգլարը մա-
հէլէճէ մահալուրարը օլմասը ճիւնթիւ-
լէ, մէզքիւր տիւքքեանլար տախի այնի

հալոտէ պուլունմագտատրուար, հալպու-
քի օնլար տախի գալորտրորդնտա, քե-
րէսթէ ալմագ իսթէյէն իպատուլաւ հի-
շին, բէք կիւծիւք օլաճաղընտան, շու-
խուսուսուն նասըլ օլաճաղը, հէր քէսին
մէրագընը թահրիք իթմէքտէ պուլուն-
մուշտուր:

— Մէտտին մէճիսի ըիյասէթի սէա-
տէթլու թալաթ Սէմիհա պէյ էֆէն-
տիյէ:

Մէճիսի մէզքիւր ազալըղը, թէլէկ-
րաֆ միւտիւրի էսպագ իզգէթլու Արիֆ
էֆէնտիյէ:

Մէճիսի մէզքիւր ազալըղը տօգթէօր
Սերովպեան էֆէնտիյէ թէվճիհ պուլ-
րուլմուշ տուր:

— Հալէպ վալիսի սապըգ տէվլէթլու
Սիւրէյեա բաշա հագընթլէրի, Մէճիտիյէ
նամ վաբօրը հիւմայուեա ըսքիպէն, իշ
պու ճիւմա իրթէսի կիւնի Տէր սաստէ-
թէ կէլմիշ տիր:

— Տիւնքի կիւն տէրձ իտիլէճէկի
պէյան իտիլիքտէն սօնրա ունուտուլմուշ
օլան Հայկական ընկերութիւն իլանընը,
մա թէազգիւր պու կիւն տէրձ իտէրիզ:

Ա Ձ Դ

Սամաթիոյ Հայկական ընկերութիւնը
շատ փորձերով գիտէ որ ազգայինք իրենց
կարօտ ազգակցաց ըստ կարի օգնելու ա-
ռաքինի սովորութիւնը միշտ ունեցած
են. Այս մասին Սամաթիոյ ներկայ թըշ-
ուառ հրկիզեալները թէ իրենց ընդհան-
րական եւ թէ անհատական պիտոյից նը-
կատմամբ զոկեալ համարելը հաւանակա-
նութեան դէմ տեսնելով նպաստել յօ-
ժարող ազգայնոց բաղձանքին գործադ-
րութիւնը գիւրացուներու համար կը
համարձակի մասնաժողովոյ մը կազմու-
թեամբ հասարակութեան ներկայանալ,
եւ հրաւեր կարգաւ ամէն անոնց, որոնք
կուզեն սոյն ձեռնարկութեան օգնել:
Առ այժմ կեդրոնատեղի կը ցուցնէ Սա-
մաթիոյ Հայկական սրճարանը, եւ քիչ
օրէն իր ճիւղերուն ուր հաստատուած
ըլալը հրատարակել կը խոստանայ:

Հայկ. ընկ. Տնօրէն Ժողովոյ

Ատենադպիր Ատենասպետ

Խ. Չրքեան Յակոբ Վարդանեան

1866. մարտ 19

Սամաթիա

ՄԱՐԱՇ ՄԱՀՍԷՐԻ

Ալէսսէվիյէ թաշրալարտա մահէր տէնի-
լէն շէյին նասըլ եաբըլտըղընը անլաթմագ
նիյէթիյէ, Մարաշտան ալմըշ օլտուղուլու
պիր գալ գըթա մէքթուլարըն մաէլիսիւ-
լաասընը պէյան իտէրիզ:

Պիւմէլիզ Վարազանըն գալընձը նիւթսէ-
սինտէ, շէհրի մէզպուրտա, զանն իտէրիզ

քի երլ պաշը կիւնիւ, Ս. Քառասունք Ման-
կունք քիլիսէսինտէ, գարու էօնիւնտէ պիր
թրաբէզա վագ իտիլէրէք, քահանալար թա-
րաֆընտան, քիլիսէտէն տիշարը չըգանլա-
րա, պիրէր իքիշէր գատէհ բագը վէրիտի-
կի բէզալէթինի պիւտիրմիշ իտիք:

Վարազանըն մէզքիւր նիւթսէսի Մարա-
շա վասըլ օլուպ վէ օգուլմայա պաշլատըգ-
տա, պիթթապի մէզքիւր քիլիսէ քահանա-
լարընտան տէր Նահապետ իլէ տէր Մկըր-
տիլին տախի մալիւմու օլտուղուլտան, մարտ
2 տէ, եանի չարշէմպիհ կիւնիւ օսպահլայըն
քիլիսէյէ կէլտիքլէրինտէ, արգալարընա փի-
լոն ալմագըղըն, իճապ իտէն տուալարը օ-
գուլմայա պաշլատըգտան պաշգա, քիլիսէ
թէքմիլինտէ տախի, տէր Նահապետ ճէօ-
մաթա տէօնէրէք, վէ «չիւտիտէն սօնրա,
պիզ սիզէ բաբասըղ իտէմէյէճէլիզ. գիրա,
Փանոսեան պիզի ֆասլ իտիպ, վէ չու բագը
քէնֆիլէթինի իւղէրինէ, կիւյա պիւլիւք պիր
կիւնահ իլլէմիշիզ տիր կիպի, ճէզամըղըն
թէրթիւպ իտիլմէսի նիյէթիյէ, Ս. Պատրիարք
հայր հագընթլէրինի նաղարը տիգգալթընը
տալէթ իթմիշտիր. պիր տէֆա տահա սիւր-
կիւնէ կիթմէյէ նիյէթիւմ եօգտուր. իշթէ փի-
լոնում վէ իշթէ քիլիսէնիւն անալթարը» տէ-
յէրէք պիր ծանուցում իթտիկիլլէ պէրապէր,
փիլոն իլէ անալթարը, գալտըրըպ ճէօմա-
թըն հուղուրուեա ֆըրլաթմըշ տըր:

Մէրգուլ քահանայ պու հարէքէթի նա
հէմլարէսինէ տախի գանաթ իթմէյիպ,
պիրտէ էօթէքինէ պէրիքինէ չամուր սիւր-
մէք, վէ էհալիյի պիր պիրինէ տիւշիւրմէք
իսթէտիկիլտէն, Վարազայա պուլու եազան
Ս. Սարգիս քիլիսէսի ճէօմաթընտան տըր,
ֆիլանձա եա ֆիլանձա տըր տէյէրէք, պա-
ղըլար ալէյհինտէ սուլի դանն կէօթէրմիշ,
օրթալըզ վէլլէլէյէ վարմըշ, տիկէր քահա-
նալար պըրագըպ էվլէրինէ կիթմիշլէր, վէ
պիր տախի կէլմէմիշլէր, վէ ճաշու վաղթի
քիլիսէ օգուլմամըշ տըր:

Տէր հայրըն պու ծանուցումու, անինտէ
չարշըտա պազարտա հէրքէսին լիսանընա
տիւշտիւկիւնտէն, հէր եէրտէ անըն լագըր-
տըր կէզմէյէ, վէ Փանոսեան հագգ վէրի-
լիպ, վէ միւտտալիմիզ օլան տէր հայր թայ-
եիպ իտիլմէյէ պաշլամըշ տըր:

Հաթթա, մէզքիւր քիլիսէնիւն թաղալան
խորհուրդու տախի, տէր Նահապետին օլ
հարաքէթի նահէմլարէսինի, «քէնտի քէն-
տուլի ըլսւլայ իթտի» տէյէրէք այըպլան-
մայա չըգըշմըշ տըր:

Ֆէրտասը կիւնիւ, մէզքիւր հալատիսի
Վարազայա եազանըն քիլ օլտուղու արա-
նըլմայա չըգըշմըշտա, չիւրհէ քիյանգօ-
լարը, Սէրայտարընեան նամ քէս իլէ, օրա
քահանալարընտան տէր Յովհաննէս հայրա,
վէ տահա զիյատէ կիւմրիւք գապգիմայը Ա-
ռաքել աղայա չըգմըշ տըր. չիւնքի, մէր-
գուլ տախի օլ սապահ պիր գալ բագը իք-
րամընա պէհրէմէնտ օլմուշ իմիշ:

Կիւն ճիւմա օլտուղտա, Կրօնական վէ
Քաղաքական ժողովար պիր արայա կէլէ-
րէք, պիր մէճիսի միւլթէլիֆ թէշքիլ իթ-
միշլէր, վէ օրատա տախի «քիւմ եազմըշ»
իւզէրինէ, պիւլիւք միւզաքէրէ վէ միւնա-

տէլէլէրէ կիրիշէրէք, պիր իքի քիշիտէն
չիւրհէ իթտիքտէն պաշգա, եա բրօթէօ-
թանլար, վէ եախօտ գաթօլիքլէրտէն պի-
րիսի եազմըշ օլմասը չիւրհէսինէ տախի գա-
հիպ օլմուշլար տըր:

Մէզքիւր մէճիստէ պուլունտան իլէրու-
տէ գաթլարտան իքիսի, Փանոսեանըն եազ-
տըզլարընը գաթան ասըլ եօգտուր տէնիլէ-
րէք, Պատրիարք սրբազանա խիթապէն պիր
մահէր եաբըլըպ իմզալանմասընը, վէ չու
հալատիսի վիրէնիւն քիւմ օլմասընը իսթէ-
նիլէրէք, քէնտիլէրէ պիւտիրիւմէսինի, վէ
թէքրարէն, Փագաթ «եայան իմիշ» տէնիլէ-
րէք Վարազատա տէրձ իթտիրիւմէսինի թէք-
լիֆ իտէր, վէ մէրգուլուն թէքլիֆի գա-
պուլ օլունտուղուտա, սախթէ մահէրի
պիւլա ինսաֆ ու հիճապ իմզալարլար:

Մէզքիւր մահէրտէ, «քիլիսէ գարու-
սունտա թրաբէզա գօնուլուպ վէ բագը վէ-
րիլմէսի եալան տըր» տէյի եազըլտըգտան
պաշգա, մէզքիւր քիլիսէնիւն մէրգուլ քա-
հանալարը իլին տախի, «ուսուլմանկան տըր-
լար, սահմանադրական տըրլար, վէ քաշ
քարոզիչ տիրլէր» տէյի տախի եալան եէ-
րինէ շէհատէթ իտիլմիշ տիր:

Ֆագաթ, պիր ճիւնթլէ պագըլըրուա, մէր-
գուլ քահանալարըն հագգլարը վարտըր. զի-
րա, Վարազա եալան սէօյլէմիշ տիր. չիւն-
քի, քիլիսէ գաթուսունա թրաբէզայը քա-
հանալար գօյմայըպ, իլլա ժամկոչ գօյմուշ,
վէ բագըլը տախի կիրէնէ չըգանա անլէր
տաղըթմայըպ, իլլա սարկաւագ տիրացու
Նահապետ տաղըթմըշ տըր. լաքին, չունու
պիլմէյիզ քի, լէպլէպի, բորթուգալ, էլմա,
վէ բահաթիւլօգուլ մէզէլէրինի վիրէն քիւմ
իմիշ տիր:

Բաթրիքիսանէյէ կէլմէքտէ օլան մահ-
սէրլէրի իշ ելրինէ գօյան պագը ղաղէթ-
ճըլարըն, չու հիքեայէյի տիգգաթլը օգու-
լարագ, ալէսսէվիյէ թաշրա հալլէրի հագ-
գիտա քէսպի մալիւմաթ իթմէլէրինի տա-
վէթ իտէրիւ:

Հայըֆ, պիզտէ սէվլիլիլիզ քի, թաշրա-
լարտա Սահմանադրութիւն իճրայէ կէլէրէք,
Քաղաքական վէ Կրօնական ժողովար թէշ-
քիլ օլունմագտա, վէ միլլէթ իտարէ իթմէք-
տէ տիրլէր տէյի. օնլարտա իսէ, իշթէ պէօյ-
լէ սըրֆ եալան տօլմասը օլան մահէրլէրի
տէյի կէօրիւպ վէ իշիտիպտէ միւսաատէ ի-
տէն, իլլա իմզա տախի գօյանլար կէօրիւ-
մէքտէ տիր:

Պու հիքեայէտէ տիգգաթ իտէճէք պիր
շէյտէ, չու իմզա սահիպլինին, եանի պի-
զէ հալատիսի եազմըշ օլանըն քիւմ օլտուղու-
նու արամայա չըգըշմըշտա տըր. վէ զիյատէ
թէաճիւպ իտէճէք եէրիտէ, կիւյա պիզ,
Բաթրիքիսանէյէ իմզա եախօտ մէքթուպ
կէօթէլիլիպ, վէ եախօտ խապէր վիրմէյէ
մէճպուրուզ կիտի, իմզա սահիպլինին քիւմ
օլտուղուլուն իսթէնիլմէսինի, տիւշիւնիւպ
վէ գարար տախի վիրմէլէրի տիր. գէվալը-
լար պիլմէյօրլար քի, պիլլիւմ էն մուգատ-
տէս պօրճուլուզ, իմզա սահիպլինի խապէր
վիրմէտիքտէն պաշգա, գարինէ իլէ պուլու-
նամամասըն տախիտիւլիւնմէք վէ չալըշմագ
օլուպ, վէ պիւնապլինի պիլլիւմ շէրէֆիլիզ,

պիր իյի բարաստան զնյատէ Էսրար սագլա-
մամբըն իւզէրինտէ տիր . հիչ տիւշիւնմէ-
յօրլար քի, էկէր պիզ իմզա սահիպինի խա-
պէր վիրէճէք օլտագ, պիր տահա պիզէ
սըրր վէրիպ էմնիյէթ իտէն, վէ հավատիս
եազան պուլունո՛ւր մու:

Պու քիմ եազմընը անլամագ մէրագը
թաշրարլարտա բէք չօգ տուր . վէ պուտա
պօշ եէրէ տէյիլ տիր . չիւնքի մագսէտլէրի,
քիմ օլտուղունու պիլտիքաէն սօնրա, զէ-
վալընըն պաշընա տօղրուտան վէ տօլայը-
տան տիւրլիւ չօրապլար էօրիւպ, օճաղընը
երգմագ, վէ եէրինէ չըպուգ տիքմէք տիր .
էօյլէ տար եէրէրտէ մէրամլարընը իճրա ի-
տէպիլմէլէրիտէ կիւճ պիր չէյ տէյիլ տիր .
իշթէ պիզ տախի, պուճուն պէօյլէ օլտու-
ղունու պիլտիկիմիզտէն, վագըթ վագըթ,
պիզէ հավատիս իթասընա հիմմէթ իտէն
մուհիպու ու մուխպիլէրիմիզէ, իմզալարը-
նըն մէյտանէ չըգմասը հագգընտա ապա
գօրգուպ չիւբէ իթմէլէրի իշին էմնիյէթ-
լէր վիրմէքտէյիզ . էմնա պիրիսի, դարազը-
նա եալան եա եանլըն պիր հավատիս եա-
զարագ, պիզի քիւշիւք տիւշիւրմէք նիյէթի
Ֆասիտէսինտէ կէզէր իմիշ, օ պաշգա լա-
գըրտը տըր, էօյլէ առամըն իմզասընը հիչ
օօրմագ տախի իլթիզա իթմէք . գիրա, պիզ-
գաթ քէնտիմիզ մէյտանէ չըգարարագ րէ-
գիլ ու պէտնամ իտէրիզ:

Հէմ թաշրատաքի իշքիլի առամլար պիլ-
մէլի տիրէր քի, պիզ հէր վագըթ եալընըզ
քէնտի մէմուր ու մուխպիլէրիմիզտէն մէք-
թուպ վէ հավատիս ալմագտա օլմայրպ, իլլա
քիմնէնին մէմուր իթմէտիկի առամլարտան
տախի, չօգ տէֆա կիզլիճէ մէքթուպլար
ալմագտայըզ:

ԵՕՁՂԱՑ

Թըպգը Մարաշտա օլտուղու կիպի,
Էօղղատտա տախի, Ֆիլան Ֆիլան հալա-
տիսի փանոսեանա եազան քիմտիր տէյի
պիր մէրագ կիւրիւլտիւսիւ վուգու պուլ-
մուշ օլուպ, վէ շու խուսուսա իսէ,
շէհրի մէզպուր մէքթէպլինին պօզուգ հա-
լինի պիլտիրտիկիմիզ իլէ, Համիտ պէյ
հագըթլէրի իշին, «Գայսէրիյէտէքի գա-
տար իսլահաթա տէվամ ու իզտամ իթ-
մէտիկի զմնընտա թէշէքքիլէր իշիտիւ-
մէքտէ տիրո տիմէմիզ սէպէպիյէթ վէր-
միշ տիր:

Պիզ պու ալէմտէ, Համիտ պէյ հագ-
գընտա օգուտուղունու մէտհ ու սէնա-
յը, Ֆէրսի վահիտ իշին օգու մամշըզտըր .
վէ եալընըզ օ տէֆա, ալէյհնտէ իշի-
տիլէն թէշէքքիլի եազմամըզ տախի, ան-
ճագ պիր իթմարը խալիսանէմիզտէն ի-
պարէթ պուլունմուշտուր . նասըլ քի
օնտան սօնրա տախի, Ֆուրսաթ տիւշ-
տիւքճէ սէնալէրինի պիտտէֆաթ օգու-
մուշուզտուր . վէ հաթթա, կէշէնլէրտէ
այագլարընտան վուրուլմուշ օլմալարը
հավատիսին եանլըն օլմասընը, քէնտի
թարաթլարընտան չէքիլէն պիր գըթա

թէլէկրաֆա թաթպիզան պէյանէ միւ-
սարաթ իթտիքտէն պաշգա, շու հա-
վատիսին նասըլ օլմուշտա պիզէ եանլըն
օլտարագ Գայսէրիյէտէն եազմընը օլմա-
սընը անլամագ իշին, օրայա խասսէթէն
մէքթուպլար եազմընը, վէ ճէվապընա
միւնթագըր պուլունմուշուզտուր:

Էօղղատտան ալտըղմըզ մալիւմաթ-
լարա նագարէն, նահագգ եէրտէ, պիզէ
մէքթուպ եազմընը օլմալարը սուլի զանը-
նա մէպին, պիր իքի քիշիլէր, թագեիզ
օլունտուգտան պաշգա, առթթա գօրգու-
տախի չէքմիշլէրտիր . Հալպու քի, պէյ-
լէ ուսուլ ու նիզամ վէ առալէթին մու-
ղայիլինտէ օլան հարէքթլէրի, պիզլէր
թագպիհ իտիպ, վէ զայիլիք ալամէ-
թինտէն առալ իտէրիզ . գիրա, զագէթա-
ճըյա Ֆիլան եա Ֆիլան հավատիսի սէն
եազմընընտ տէյի Էօթէքիլի պէրիքիլի սը-
գըշտըրմագ, առթթա թէատտի տի-
մէք օլտուղու շէօյլէ տուրսուլ, պիր
առամըն եիւզիւնէ գարըն, շիւբէն ալեա-
մէթի կէօսթէրմէք տախի պրպտըր . Նէ-
լագըմտըր մուխպիր եալուտ սահիպ իմզա
արամագ, իշթէ պիզ մէյտանտա տուր-
մագտայըզ, քիմնէքի ապտէսթինտէ շիւբ-
հէսի եօգ իսէ, պուլունսուլ մէյտանէ
չըգսըն, վէ եանլընըզ պիզէ կէօսթէ-
լէրէք, ճէրհ իթսին, վէ թասհիհին թա-
լէպ իլլէսին, պիզ հագգանիյէթին իճ-
րասընա հագըր ու միւնթագըրըզ . էմ-
մա, մէրալիք իտիպտէ մէյտանէ չըգմագ-
լար, վէ Էօթէքիլի պէրիքիլի սարգըն-
գընթըլըզ իտէրիլ իմիշ, օլ վագըթ շու-
նու տախի պիլմէլիտիրէր քի, իշիթտի-
կիմիզ հալտէ, իսմ ու մախէսլէրիլէ,
օլ հարէքթլէրիլի տախի ալէնէն պէյա-
նէ միւսարաթ իտէրիզ:

Կէշէն կիւն օտամըզա, իքիսի իսլամ
պիրիսի Բրօթէսթան, վէ տիկէրի Բուժ
մէօհիւրիւ օլտուղու հալտէ, տէօրթ
մէօհիւրիւ, վէ Թիւրքճէ եազմընը պիր
մահսէր պըրագըլմըն օլուպ, հէրնէ գա-
տար հէմ աշըգ, վէ հէմսէ գարֆընըն
իւզէրի ճէրիտէյէ խիթապէն եազմընը
իտի իսէտէ, պէլքի եանլըն եազմընը
տըր միւլահագասըյա, ասըլ մահսէրի
օգու մագ իթթէտիք, պիր իքի սաաթ ի-
շինտէ կէզտիք տօլաշտըգ, ուճ վէ օրթա-
սընը ալաաթը թարաաթը, վէ վարադա-
յա գարըն, մէզքիւր Համիտ պէյ հագ-
լէթլէրի հավատիսինտէն տօլայը, եա-
զմընը օլան պիր թագըմ հէզէեան վէ
հագարէթտէն պաշգա պիր շէյ պուլա-
մատըզ:

Մէզքիւր մահսէրին մալի տէօրթ
սաթըր իլէ անլաթտըրըլապիլիպ, վէ նէ-
գաքէթ ու խալիսէթ իւզրէ եազմընը օլ-
սա իտի, պիզգաթ պիզիմ տախի տէրճի-
տէճէկիմիզ շիւբհէսիզ իտի . լաքին,
մատտէտէ հիչ պիր շէյ օլմայրպ, իլլա
միւհիւր սահիպլէրինին, միւտաշէնէյի

իրթիքեապ իլէ, Համիտ պէյ հագըթլէ-
րինէ պիր խուլուս չագմագ իսթէտիքլէրի,
եազմընընտ թարգընտան անլաշըլմըն օլ-
տուղունտան, պիր թարաֆա աթմըն,
վէ կէթիւրմիշ օլան գաթ, սօնրա կէլիպ,
«տէրճ իթտիկիլիզ զագէթատան պիր գաշ
նիւսիւն վէրիլիզ» տէտիկիլիտէ, պիզէ խի-
թապէն օլմայրպ, իլլա ճէրիտէյէ խիթա-
պէն օլտուղուն թէֆհիմ իլէ կէրի վէր-
տիկիլիզտէ, «էվլէթ», էօյլէ օլտուղուն
պէն տախի պիլիյօրուժ, լաքին սիզտէն
էվլէլ օրայա տախի կէօթիւրտիւկիւ մտէ,
գապուլ իթմէյիպ, սիզէ կէօնտէրտի
իտի» ճէվապընը վէրմիշտիր:

... միւլէլիֆ .

Վարագանըն 285 ինճի նիւսիսէսինտէ, Գու-
սէֆ Կ . Երկանեան իմզասըյա, թարաֆը-
մա ալիտ օլարագ, պիր գըթա մէքթուպ
օգու մուշ տուր:

Մէրգուժ 1284 ճէմագի իւլ էվլէլի 17
թարիլիլի բրօթէսթօմ տէտիկի, պէնիմ
1281 րէպի իւլ ախըր 29 թարիլիլի բրօթէս-
թօմա ճէվապէն օլուպ, մալլինտէն մալիւմ
օլաճաղը իւզրէ, ինտէլ մուհասէպէ զիմի-
թինտէ խայիլճէ ալաճաղըմ թէպէյիւն ի-
տէճէկիլիտէն, անը չիւրիւթմէք վահի իտ-
տաալարընտա կէզմէքտէն իպարէթ տիր .
1284 չապան 5 թարիլիլի բրօթէսթօմտուլուն
պիր սուրէթի իսէ, նիզամընա թէվֆիզան
թարաֆըլագ կէօնտէրիմիշ օլմատըրընտան,
օլ պապտէ գաթան մէսուլ իթթուլմայաճա-
ղըմ իլէ պէրապէր, պէօյլէ պիլիուտէ շէյլէ-
րէ, պուճունտան սօնրա ճէվապ տախի վիրմէ-
յիպ, բրօթէսթօլարըմըն աշքեամընտան, վէ
նիզամը իզթիզասընտան, ալա չաճալա-
ճաղըմ տախի, սօն տէֆա օլարագ թէֆ-
հիմ ու իսթար իտէրիւ:
1866 փետրուար 18 .

Գայսէրիյէ Հ-ճէ Նշ-Գալլէ-ճ

ԻԼԱՆԱԹ

Բուսիա գանշէլէրեասընա թագտիմ
գըլընմագ իւզրէ, Բուսիա արզուհայ եազ-
տըրմագ վէ եալուտ պիր շէյ թէրճէմէ
իթտիլմէք իսթէյէնլէրին, Պիւլիւք Եէ-
նի իտիւն եօգարըրի գարուսու տայիլէ-
սինտէ, 3 նիւմէրօլու օտայա միւրաճա-
աթ իթմէլէրի խապէր վէրիլի:

ԲԱՍԳԱԼԵԱ ՁԵՌՆԵՑԻ

Պէյօղլուտա, միւլիւ Նաուժ թէաթրօսու
գարընտաքի Լիւքսէպուրկ նամ գագի-
նօնուն եանընտա վագը, Պէնիեանըն էվլէլ-
քի գագլինօսունտա, խասսէթէն թուճուգ-
տան կէթիւրմիշ օլտուղու ալեա եաղ իլէ, վէ
պատէմ սիւպէսիլլէ եուղրուլմուշ օլուպ,
վէ իւզէրի պատէմ գըյմասըյա միւլէմա օլ-
տուղու հալտէ, Պիւլպիւլ Գակոբաղա, թէր-
թիպ իթմիշ օլտուղու նէֆիա բասգալեա
չէօրէկիլի, օգգասը 20 զուրուշա սաթմագ-
տա տըր:

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Բ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԵՎԱՆՔ ՀԵՐԱԼՏԵՆ ԹԱՊԻԱՆԵՍԻՆԵՑԻ
ՊԵՏ-ՈՂԼԱՅԱ ՏՈՂՈՒ ԵՈՂԱ, ՅՈՔՈՒՐԱՅ ԱՅՈՒԼԼԱՅ
ՊԻՐԱՅԵՐԼԵՐ ԳԱՐԵՍԵՆՅԱ ՆԻՊԵՐՈ 549: